

**Crna Gora: Izgradnja autoputa Bar-Boljare -
Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo**

**Analiza izmjena i objavljivanje informacija
Sekcija Mateševo - Andrijevića**

PLAN AKTIVNOSTI ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO

Konsultant

PASECO SP LTD
26, Fokionos Negri str.,
11361 Athens, Greece

Mart 2025.

Sadržaj

1	Uvod.....	4
2	PLAN AKTIVNOSTI ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO.....	6

Skraćenice

Skraćenica	Značenje
APCH	Uprava za zaštitu kulturnih dobara
CESMP	Plan upravljanja životnom sredinom i društvom u fazi izgradnje
CHMP	Plan upravljanja kulturnim nasljeđem
CRO	Službenik za odnose sa zajednicom
E&S	Životna sredina i društvo
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EHS	Životna sredina, zdravlje i bezbjednost
EPC	Projektovanje, nabavka i izgradnja
ESAP	Plan aktivnosti za životnu sredinu i društvo
ESIA	Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo
ESMMPs	Planovi za upravljanje monitoringom životne sredine i društva
ESMP	Plan upravljanja životnom sredinom i društvom
ESMS	Sistem za upravljanje životnom sredinom i društvom
EU	Evropska unija
GBV	Rodno motivisano nasilje
GM	Mehanizam žalbe
FC	Finansijsko zatvaranje
HR	Ljudski resursi
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
LARF	Okvir za eksproprijaciju zemljišta i obnovu sredstava za život
MCI	Ministarstvo za kapitalne investicije
LARP	Plan eksproprijacije zemljišta i preseljenja
MNE	Crna Gora
PIU	Jedinica za implementaciju projekta
PR	Zahtjev za performanse
SEA	Seksualna eksploatacija i zloupotreba
SEP	Plan angažovanja učesnika u projektu
SER	Srbija
SH	Seksualno uznemiravanje
TEM	Trans evropski autoputevi
TEN-T	Transevropska saobraćajna mreža
TMP	Plan za upravljanje saobraćajem

1 UVOD

Auto-put Bar-Boljare (BBH) dug 168 km, čiji je dio i dionica Mateševo-Andrijevića, čini rutu Transevropskog autoputa (TEM) kroz Crnu Goru. BBH auto-put je dio ruta E-80 i E-65, koje čine SEETO Rutu 4 [Rumunska granica/Vatin – Beograd (SER) – Podgorica (MNE) – Bar (MNE)]. Autoput povezuje Jadransku obalu (Luku Bar) sa granicom Srbije (Boljare) i sa lukama na Dunavu (Koridor VII i Koridor X) i, na kraju, sa cjelokupnom tzv. panevropskom mrežom koridora i integriše TEN-T proširenje na Zapadnom Balkanu.

Razvojne faze za cijeli BBH su sljedeće:

- Dionica I: Smokovac–Mateševo
- Dionica II: Mateševo–Andrijevića i obilaznica Smokovac–Tološi–Farmaci;
- Dionica III: Andrijevića–Boljare
- Dionica IV: Podgorica – Đurmani

Namjera Crne Gore da izgradi auto-put Bar – Boljare inicirana je još 2001. godine odlukom Skupštine da nastavi sa izradom Prostornog plana ("Službeni list CG" broj 45/01). Naknadno je 2008. godine usvojen Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine ("Službeni list CG" br. 24/2008) rezervišući prostor definisanjem namjenskog koridora za autoput BB. Cilj definisanja koridora je bio da se prostor zaštiti od drugih prostornih zahtjeva i korišćenja (Prostorni plan, str.133). Vlada Crne Gore je 19. oktobra 2023. godine utvrdila Nacrt Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine. Nakon perioda objelodanjanja, javnog uvida i konsultacija, konačni nacrt Prostornog plana je usvojen i objavljen 29. januara 2024. godine od strane Ministarstva za prostorno planiranje, urbanizam i državnu imovinu. Strategija razvoja saobraćaja u Crnoj Gori (2019-2035.) uvrstila je završetak dionice "Mateševo - Andrijevića", dijela auto-puta Bar - Boljare u objedinjenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata.

Dionica Mateševo-Andrijevića, koja je predmet paketa za objavljivanje podataka ESIA, duga je 23,5 km (14% od ukupne dužine auto-puta Bar-Boljare).

Slika 1: Bar-Boljare auto-put i dionica Mateševo - Andrijevića

Polazna tačka je poslije petlje Mateševo (dionica Smokovac – Mateševo). Završetak istražnog područja je područje rijeke Kraštice, pritoke Lima, kod Andrijevice. Dio dionice auto-puta Mateševo-Andrijevića nalazi se u okviru opštine Kolašin, dok se ostatak nalazi u okviru opštine Andrijevića.

Aktivnosti preduzete u pripremi obavezne dokumentacije za dionicu Mateševo-Andrijevića, mogu se posmatrati kroz dvije faze kontinuiranog razvoja, bez preklapanja sekvenci.

Prva faza započeta je Idejnim rješenjem (Louis Berger SAS-Paris, Simm Engineering – Podgorica) 2008. godine, kada su ispitana tri alternativna rješenja za trasu. Rad je nastavljen 2018. godine, kada je Vlada Crne Gore koristila tehničku pomoć (TA) za pripremu Idejnog projekta i procjenu uticaja na društvo (ESIA) kroz grant iz Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF). U okviru pomenute TA, zajedno sa ranijim naporima koje je finansirala Vlada Crne Gore, pripremljene su sljedeće studije:

- Idejni projekat za dionicu Mateševo-Andrijevića koji usvaja Varijantu 3, odobren od strane Državne revizorske komisije (2022.)
- Nacionalna procjena uticaja na životnu sredinu za dionicu Mateševo – Andrijevića, (2024.) za koju je data saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine Rješenjem 03-UPI-652/28 od 14. maja 2024. godine, na osnovu navedenog Idejnog projekta.
- Preliminarna ESIA za dionicu Mateševo – Andrijevića, nacrt izrađen u okviru WBIF, na osnovu odobrenog Idejnog projekta, koja uključuje LARF i SEP, dostavljena u julu 2023. godine, bez objavljivanja kao konačne i konsultacija.
- Preliminarna ESIA izrađena u okviru Studije izvodljivosti za cijeli auto-put Bar-Boljare (2021).
- Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za izradu Detaljnog prostornog plana auto-puta Bar-Boljare (2008);

Druga faza je započela tokom prve polovine 2024. godine i obilježena je sa dva odlučujuća faktora:

- (1) namjera EBRD-a da finansijski podrži Vladu Crne Gore kroz kredit koji je zahtijevao procjenu usklađenosti cjelokupnih projektnih aktivnosti sa, između ostalog, Politikom zaštite životne sredine i socijalnom politikom EBRD-a (2019.) i važećim Performansama učinka, i shodno tome
- (2) odluka MONTEPUT-a da se pozabavi, u to vrijeme već pokrenutom i poznatom zabrinutošću tri od osam naselja, kroz formalizovanje i unapređenje aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana u istraživanju održivih alternativa trase u oblastima zabrinutosti (od izlaznog portala tunela Trešnjevika do petlje Andrijevića).

Pregled trenutnog stanja aktivnosti i dokumentacije neophodne za nastavak razvoja dionice Mateševo-Andrijevića, kao i planiranog rasporeda, sažet je u nastavku:

- **Inženjerski projekat i raspored izvođenja radova:** Idejni projekat, koji uključuje preliminarno trasiranje i raspored, izrađen je 2022. i 2024. godine (za promjenu trase). Očekuje se da će faza glavnog projekta početi 2025. godine nakon zaključivanja ugovora o projektovanju i izgradnji. MONTEPUT predviđa rok za završetak 60 mjeseci počev od datuma početka radova (sa dodatnih 24 mjeseca za Period obavještenja o nedostacima). Ovaj postupak nabavke je vođen smjernicama EBRD-a za nabavku koje koriste EBRD-ovu Standardnu tendersku dokumentaciju.
- **Nadzor nad projektom i radovima:** MONTEPUT je objavio poziv za Pretkvalifikaciju za izbor stručnog nadzora za izradu Glavnog projekta i izvođenje radova za dionicu Mateševo - Andrijevića. Očekuje se da će ugovor biti zaključen početkom 2025. godine.
- **Tehnička pomoć** - MONTEPUT je objavio poziv za Pretkvalifikaciju za izbor Konsultanta za podršku MONTEPUT-u u upravljanju projektom i izvođenju radova na dionici Mateševo - Andrijevića. Očekuje se da će ugovor biti zaključen početkom 2025. godine.
- **Eksproprijacija:** Projekat će zahtijevati da se prava na privatno zemljište i imovina steknu eksproprijacijom. Međutim, tačne potrebe projekta za zemljištem i uticaje ekonomskog i fizičkog

preseljenja nakon razmatranja i operacionalizacije mjera ublažavanja biće potvrđene Glavnim projektom. Postoje neke procjene potrebne oblasti, uključujući broj fizičkih i ekonomskih slučajeva raseljavanja. Promjena trase je takođe promijenila fizički uticaj, minimizirala sticanje zemljišta i fizičko preseljenje. Izmjene zahtijevaju i izmjene u deklarisanjoj i objavljenoj odluci o javnom interesu.

- **Građevinski radovi:** Očekuje se da će pripremni radovi početi sredinom 2025. godine, dok će stalni radovi početi nakon odobrenja Glavnog projekta od strane Revizorske komisije, Revizije bezbjednosti saobraćaja i nakon pribavljanja građevinske dozvole (očekuje se krajem 2026/početak 2027. godine). Glavni projekat će biti izrađen u pododjeljcima od kojih će svaki imati posebnu građevinsku dozvolu kako bi se omogućila fazna izgradnja.

2 PLAN AKTIVNOSTI ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO

Plan zaštite životne sredine i društvenih pitanja (ESAP) sadrži ključne korake koje bi pozajmljivač trebalo da preduzme tokom implementacije Projekta kako bi se obezbijedilo ispunjavanje zahtjeva za učinak EBRD-a (PR), propisa EU i međunarodnih standarda, kao i nacionalnih zakona. ESAP je razvijen uzimajući u obzir rezultate sprovedene ESIA. Projekat će implementirati MONTEPUT d.o.o., kompanija u vlasništvu države za upravljanje putevima koja će koristiti ESAP tokom sprovođenja projekta. **ESAP će biti sastavni dio finansijskog sporazuma sa EBRD.**

MONTEPUT će **biti odgovoran za obezbjeđivanje da treće strane ili izvođači radova na gradilištima projekta ispune zahtjeve ESAP-a** usvajanjem i implementacijom odgovarajućeg upravljanja izvođačima. Očekuje se da će to biti ostvareno uključivanjem odgovarajućih zahtjeva i uslova u tenderske dokumente, ugovore i podugovore, i kroz direktan nadzor i superviziju kompanije MONTEPUT. MONTEPUT će takođe **biti odgovoran da obezbijedi da akcije navedene u ESAP-u budu sprovedene u fazi rada i održavanja od strane Operatera puta, odnosno MONTEPUTA d.o.o.**

MONTEPUT je dužan da uspostavi i održava za Projekat poseban Sistem zaštite životne sredine i društvenog upravljanja (ESMS) koji odgovara prirodi i razmjeri Projekta i srazmjeran je nivou njegovih E&S efekata i pitanja, u skladu sa dobrom međunarodnom praksom. MCI će morati da odredi posebno osoblje, uključujući predstavnike rukovodstva, sa jasnim linijama odgovornosti i ovlaštenja za održavanje i implementaciju ESMS-a, i obezbijedi da zaposleni koji imaju direktnu odgovornost za aktivnosti u vezi sa obavljanjem projekta i MCI operacijama budu kvalifikovani i obučeni. Od njega se takođe traži da uspostavi sveobuhvatnu E&S politiku koja definiše ciljeve i principe koji omogućavaju projektu da ostvari dobre performanse E&S-a.

MONTEPUT će nadgledati primjenu aktivnosti navedenih u ESAP-u. Na osnovu rezultata nadgledanja, identifikovaće i preduzeti sve neophodne korektivne i preventivne korake u izmijenjenom ESAP-u ako je to neophodno (kako što će biti dogovoreno sa kreditorima), sprovesti dogovorene korektivne i preventivne aktivnosti i pratiti ove aktivnosti da bi se poboljšao njihov učinak. **EBRD-u će biti redovno dostavljani izvještaji o E&S performansama projekta,** uključujući usaglašenost sa EBRD-ovim PR-ovima i implementaciju ovog ESAP-a, Okvirnog plana za upravljanje zaštitom životne sredine i društva (ESMP), Plana za angažovanje zainteresovanih strana (SEP), Okvira za otkup zemljišta i preseljenje (LARF) i Akcionog plana za otkup zemljišta i preseljenje (LARP).

MONTEPUT će pripremiti i dostavljati EBRD-u polugodišnje izvještaje o E&S pitanjima u fazi izgradnje i godišnje izvještaje tokom faze rada, što je predviđeno Ugovorom o kreditu koji će biti potpisan i revidiran ili na drugi način evaluiran od strane EBRD-a u fazi implementacije projekta. EBRD bi takođe mogla periodično da verifikuje informacije o nadgledanju putem posjeta svojih stručnjaka za E&S i/ili nezavisnih eksperata, kao i da angažuje savjetnike za zaštitu životne sredine, društva i tehniku. EBRD će biti odmah obaviješten o bilo kom E&S incidentu ili nesreći u vezi sa projektom koji ima, ili koji će vjerovatno dovesti, do značajnog negativnog efekta ili promjene u obimu projekta, dizajnu ili operacijama koje mogu materijalno promijeniti njegove E&S uticaje i probleme. Dodatni zahtjevi o obavještavanju u obliku pravnih sporazuma biće navedeni u Sporazumu o kreditu.

Tabela 1: Akcioni plan zaštite životne sredine i društva

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
PR1	Procjena i upravljanje ekološkim i socijalnim rizicima i uticajima						
1.1	Uspostaviti Jedinicu za implementaciju projekta (PIU) sa odgovornošću za upravljanje projektom.	Optimizacija životne sredine i usaglašenost sa zahtjevima EBRD	EBRD PR1 Dobrovoljna i najbolja praksa	MONTEPUT sopstveni resursi, spoljni konsultanti Trošak: Plate zaposlenih u MONTEPUT-u plus konsultantske naknade Odgovornost: MONTEPUT	Prije finansijskog zatvaranja (FC)	<i>Cilj:</i> Uspostavljena PIU Institucionalni kapacitet za upravljanje E&S rizikom i uticajem <i>Kriterijumi za procjenu:</i> Uloge i odgovornosti dodijeljene i saopštene svim učesnicima projekta. EBRD obaviještena o uspostavljenoj PIU	
1.2.	Projekat će razvijati i održavati registre ekoloških i socijalnih aspekata i uticaja, na osnovu ESIA i dodatnih E&S procjena, za: A) fazu izgradnje i B) fazu rada.	Optimizacija životne sredine i usaglašenost sa zahtjevima EBRD	EBRD PR1 Dobrovoljna i najbolja praksa	MONTEPUT sopstveni resursi, spoljni konsultanti Trošak: Plate zaposlenih u MONTEPUT-u plus konsultantske naknade Odgovornost: MONTEPUT	a. Prije FC-a. b. Prije početka rada.	Kriterijumi za procjenu: a. Registar E&S aspekata i uticaja za fazu izgradnje b. Registar E&S aspekata i uticaja za fazu rada.	
1.3	Sprovesti nacionalne procedure izdavanja ekoloških i građevinskih dozvola u cjelini i uvijek kada	Usaglašenost sa nacionalnim i	EBRD PR1 Nacionalni zahtjevi	MONTEPUT sopstveni resursi, spoljni konsultanti Trošak:	Prije početka radova	Kriterijumi za procjenu: a. Dobijene dozvole za projekat, EBRD	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	promjene dizajna zahtijevaju dopunjavanje dozvola	zahtjevima EBRD-a		Plate zaposlenih u MONTEPUT-u plus konsultantske naknade Odgovornost: MONTEPUT		obaviještena o dobijenim dozvolama	
1.4	<p>Razviti i primijeniti sveobuhvatni sistem upravljanja zaštitom životne sredine i društva (ESMS) za životni ciklus izgradnje i rada projekta koji će uključivati:</p> <p>a) Posebnu politiku zaštite životne sredine i društva (E&S) za Projekat koju je potpisao sponzor projekta, odnosno MONTEPUT d.o.o (Crna Gora),</p> <p>b) Demonstrirati strukturu upravljanja E&S projekta, podržanu detaljnim organogramom uloga i odgovornosti upravljanja projektom, opisujući međusobne veze između MONT inženjeringa, nabavki i građevinskog preduzimača, kao i podizvođača;</p> <p>c) ESMS priručnik ili uputstvo i prateća dokumentacija koja se bavi identifikacijom rizika i uticaja; menadžment programa; spremnost i odgovor na</p>	Optimizacija upravljanja životnom sredinom kroz formalizovani sistem.	EBRD PR1, EBRD PR2, EBRD PR4, EBRD PR8	<p>a) MONTEPUT sopstveni resursi</p> <p>b) MONTEPUT sopstveni resursi</p> <p>c) MONTEPUT uz podršku savjetnika za tehničku pomoć</p> <p>d) Izvođač</p>	<p>a) Finalno prije finansijskog zatvaranja (FC) ili znatno unaprijed i uz dokaz o implementaciji</p> <p>b) Finalno prije finansijskog zatvaranja (FC) ili znatno unaprijed i uz dokaz o implementaciji</p> <p>c) Prije finansijskog zatvaranja (FC) ili znatno unaprijed i uz dokaz o implementaciji</p>	<p>Cilj: Primjena ESMS-a za upravljanje E&S rizicima i uticajima</p> <p>Kriterijumi za procjenu:</p> <p>a) Posebna politika zaštite životne sredine i društva (E&S) za Projekat koju je potpisao sponzor projekta, odnosno MONTEPUT d.o.o,</p> <p>b) Demonstrirati strukturu upravljanja E&S projekta, podržanu detaljnim organogramom uloga i odgovornosti upravljanja projektom, opisujući međusobne veze između MONT inženjeringa, nabavki i građevinskog</p>	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	vanredne situacije, angažovanje zainteresovanih strana, nadgledanje i revizija. d) Posebni planovi za upravljanje zaštitom životne sredine i društva (ESMP) za Projekat.				d) Vidjeti ESAP aktivnosti 4, 5, 8 i 9.	preduzimača, kao i podizvođača; c) ESMS priručnik ili uputstvo i prateća dokumentacija koja se bavi identifikacijom rizika i uticaja; menadžment programa; spremnost i odgovor na vanredne situacije, angažovanje zainteresovanih strana, nadgledanje i revizija. d) Posebni planovi za nadgledanje upravljanja zaštitom životne sredine i društva (ESMMP)s za Projekat (vidjeti ESAP aktivnosti 4, 5, 8 i 9).	
1.5	Projekat će se planirati i sprovesti: a) Plan upravljanja životnom sredinom i društvom u fazi izgradnje (CESMP) sa mjerama implementacije koje se povezuju sa ESMS-om Projekta uključujući mapiranje zainteresovanih strana, jasne uloge i odgovornosti, dokaze angažovanja sa trećim stranama i kapacitete E&S-a za MONTEPUT,		EBRD PR1, EBRD PR2 EBRD PR4 EBRD PR8	a) EPC izvođača b) EPC izvođača c) EPC izvođača d) EPC izvođača	a) Finalno prije FC-a, ili znatno unaprijed i uz dokaze o implementaciji b) Finalno prije FC-a, ili znatno unaprijed i uz dokaze o implementaciji	Meta: CESMP za upravljanje E&S rizicima i uticajima tokom izgradnje Indikatori procjene: a) Okvir CESMP projekta sa	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>Izvođača i druge zainteresovane strane;</p> <p>b) CESMP Izvođača; i</p> <p>c) Podršku politika, planova, procedura i kontrolnih lista u okviru projekta i/ili CESMP ugovarača, uključujući, ali ne i ograničavajući se na:</p> <p>i. Politike zaštite životne sredine i društva (vidjeti aktivnost ESAP 1);</p> <p>ii. Plan monitoringa zaštite životne sredine i društva, uključujući nadgledanje lokacija, frekvenciju i standardne radne procedure;</p> <p>iii. Plan upravljanja profesionalnim zdravljem i bezbjednošću;</p> <p>iv. Plan upravljanja reagovanjem u vanrednim situacijama i incidentima;</p> <p>v. Plan upravljanja infrastrukturom i komunalnim uslugama;</p> <p>vi. Mehanizam za rješavanje pritužbi;</p> <p>vii. Plan sprečavanja i odgovora na izlivanja;</p> <p>viii. Plan upravljanja kvalitetom vode</p> <p>ix. Plan upravljanja erozijom zemljišta, vraćanjem u prethodno stanje i pejzažom;</p> <p>x. Plan upravljanja otpadom;</p>				<p>c) Finalno prije FC-a, ili znatno unaprijed i uz dokaze o implementaciji</p> <p>d) Nacrt prije FC-a, posljednji mjesec dana prije početka rada kamenoloma/pozajmilišta.</p>	<p>planom implementacije.</p> <p>b) CESMP EPC Izvođača.</p> <p>c) Pojedinačni planovi sa programima za podršku, metodama, procedurama, kontrolnim listama.</p> <p>d) Plan upravljanja kamenolomima/pozajmilištima</p>	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<ul style="list-style-type: none"> xi. Plan upravljanja otpadnim vodama; xii. Plan upravljanja opasnim materijalima; xiii. Građevinski plan upravljanja rizicima po zdravlje i bezbjednost zajednice, uključujući unakrsno upućivanje na planove podrške; xiv. Plan upravljanja saobraćajem; xv. Plan upravljanja bezbjednošću (podržan procjenom bezbjednosnog rizika); xvi. Plan upravljanja smještajem radnika; xvii. Plan upravljanja radnom snagom viii. Plan upravljanja eksplozijama xix. Plan angažovanja zainteresovanih strana; xx. Plan upravljanja kulturnim nasljeđem (vidjeti ESAP aktivnost #8.1; xxi. Upravljanje procedurom promjene. xxii. Plan upravljanja kamenolomom/pozajmilištima. 						
1.6	Projekat će angažovati i/ili zadržati E&S osoblje koje je neophodno da bi se projekat realizovao u skladu sa primjenljivim standardima i odredbama ovog ESAP-a za:						

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>a. U fazi izgradnje, uključujući ali ne ograničavajući se na:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Menadžera za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje, u ime MONTEPUT-a; ii. Menadžera za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje izvođača; iii. Zamjenika menadžera izvođača za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje; iv. Licenciranog inženjera izvođača za bezbjednost; v. Ekološkog lidera izvođača; vi. Eksperte za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje EPC izvođača; vii. Menadžera za odnose sa zajednicama, održivost i odnose sa javnošću EPC izvođača; viii. Lidera za odnose sa zajednicama, održivost i odnose sa javnošću EPC izvođača; ix. Menadžera za ljudske resurse/radne odnose EPC izvođača; x. Menadžera kampa EPC izvođača; 						

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<ul style="list-style-type: none"> xi. Službenike za odnose sa zajednicom EPC izvođača, uključujući najmanje jednu ženu CRO; xii. Kompetentnog biologa EPC izvođača; i xiii. Po potrebi, stručnjaka specijalistu za arheološko-kulturno nasljeđe EPC. <p>b. U fazi rada, uključujući ali ne ograničavajući se na:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Menadžera za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje; ii. Stručnjake za zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje; iii. Stručnjake za brigu o radnicima; i iv. Službenike za odnose sa zajednicom, uključujući najmanje jednog CLO. 						
1.7	Dostavljati redovne izvještaje o napretku EBRD-u, uključujući informacije o napretku implementacije ESAP-a tokom faze izgradnje i godišnje izvještaje tokom faze rada, kao što je predviđeno ugovorom o kreditu	Implementacija ESAP-a za ublažavanje rizika u vezi sa projektom i ispunjavanje zahtjeva za izvještavanje EBRD-a	EBRD PR1 Relevantne E&S odredbe u pravnom i projektnom ugovoru sa EBRD	Resursi: MONTEPUT interni resursi Investicione potrebe: Nema Odgovornost: MONTEPUT	Po sporazumu o kreditu	<p>Cilj: Redovno i blagovremeno izvještavanje kreditora</p> <p>Kriterijumi za procjenu: Određena unutrašnja odgovornost za dostavljanje izvještaja kreditorima</p>	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
1.8	<p>Odmah obavijestiti EBRD o svakom incidentu ili nesreći u vezi sa Projektom koji ima, ili će vjerovatno imati, značajan negativan uticaj na životnu sredinu, ugrožene zajednice, javnost ili radnike, uključujući, između ostalog, slučajeve seksualne eksploatacije i zlostavljanja (SEA), seksualno uznemiravanje (SH) i nesreće koje rezultiraju smrću, ozbiljnim ili višestrukim povredama [navedite druge primjere incidenata i nesreća, koje odgovaraju tipu operacije. Obezbijedite dovoljno detalja u vezi sa obimom, ozbiljnošću i mogućim uzrocima incidenta ili nesreće, ukazujući na neposredne mjere preduzete ili planirane za rješavanje problema, i sve informacije koje obezbeđuje bilo koji izvođač radova i/ili nadzorna kompanija, ako su prikladne. Nakon toga, na zahtjev EBRD-a, pripremiti izvještaj o incidentu ili nesreći i predložiti mjere za njegovo rješavanje i sprečavanje njegovog ponavljanja.</p>	<p>Implementacija ESAP-a za ublažavanje rizika u vezi sa projektom i ispunjavanje zahtjeva za izvještavanje EBRD-a</p>	<p>EBRD PR1 Relevantne E&S odredbe u pravnom i projektnom ugovoru sa EBRD</p>	<p>Resursi: MONTEPUT interni resursi Investicione potrebe: Nema Odgovornost: MONTEPUT</p>	<p>Obavijestite EBRD najkasnije 48 sati nakon što ste saznali za incident ili nesreću.</p> <p>Obezbijedite dodatni izvještaj EBRD-u u okviru vremenskog okvira prihvatljivog za EBRD</p>	<p>Cilj: Blagovremeno obavještavanje o incidentima i nesrećama</p>	
PR2	Rad i uslovi rada						

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
2.1	<p>Projekat će se pripremiti i sprovesti niz politika i procedura ljudskih resursa (HR) za izgradnju u skladu sa zakonima o radu Crne Gore i zahtjevima performansi (PR2) EBRD-a, uključujući, ali ne ograničavajući se na:</p> <p>a) Sveobuhvatnu HR politiku koja je u vlasništvu MONTEPUT-a i koja se prenosi na Izvođača i podizvođače, uključujući ključne obaveze o nediskriminaciji, jednakim mogućnostima, zabrani rada djece i prisilnog rada, kao i poštovanju prava na sindikalno organizovanje i kolektivno pregovaranje;</p> <p>b) Procedure za upravljanje poslovima;</p> <p>c) Plan zapošljavanja;</p> <p>d) Pravila ponašanja radnika, uzimajući u obzir nasilje zasnovano na polovima (GBV) i zdravlje, bezbjednost i sigurnost zajednica;</p> <p>e) Sindikalna prava radnika;</p> <p>f) Plan demobilizacije nakon završetka izgradnje;</p> <p>g) Mehanizam za pritužbe radnika, uključujući izvođače i podizvođače (uzimajući u obzir</p>	Implementacija ESAP-a za ublažavanje rizika u vezi sa radom i radnim uslovima Projekta i ispunjavanje zahtjeva za izvještavanje EBRD-a	EBRD PR2	EPC izvođač	Da i) Finalno prije FC, ili znatno unaprijed i uz dokaz implementacije.	<p>Cilj: Postizanje EBRD standarda PR2</p> <p>Kriterijumi za procjenu: Dostavljanje dokaza o:</p> <p>(a) Sveobuhvatnoj HR politici koja je u vlasništvu MONTEPUT-a i koja se prenosi na Izvođača i podizvođače, uključujući ključne obaveze o nediskriminaciji, jednakim mogućnostima, zabrani rada djece i prisilnog rada, kao i poštovanju prava na sindikalno organizovanje i kolektivno pregovaranje;</p> <p>(b) Procedure za upravljanje radom;</p> <p>(c) Plan zapošljavanja;</p> <p>(d) Pravilnik ponašanja radnika, uzimajući u obzir nasilje</p>	(b) pripremljen kao dio ESIA

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>mehanizam i obuku za žalbe u vezi sa GBV);</p> <p>h) Plan i procedure nadgledanja smještaja radnika u skladu sa Uputstvom o procesima i standardima za smještaj radnika (IFC/EBRD, 2009), koje uključuje odredbe o nadgledanju prije useljenja, redovne inspekcije i periodične revizije; i</p> <p>i) Plan monitoringa upravljanja ljudskim resursima za provjeru usaglašenosti sa politikom i procedurama HR, uključujući izvođače radova i podizvođače.</p>					<p>zasnovano na polovima (GBV) i zdravlje, bezbjednost i sigurnost zajednica, srazmjerno rizicima;</p> <p>(e) Pravo radnika da se sindikalno organizuju;</p> <p>(f) Plan demobilizacije nakon završetka izgradnje;</p> <p>(g) Mehanizam za žalbe radnika, uključujući izvođače i podizvođače (uzimajući u obzir mehanizam i obuku za ulaganje žalbi u vezi sa GBV);</p> <p>(h) Plan i procedure monitoringa smještaja radnika u skladu sa: Uputstvom o procesima i standardima za smještaj radnika (IFC/EBRD, 2009), koje uključuje odredbe o nadgledanju prije useljenja, redovne inspekcije i periodične revizije; i</p>	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
						(i) Plan monitoringa HR-a za provjeru usaglašenosti sa politikom i procedurama HR, uključujući i izvođače radova i podizvođače.	
2.2	Projekat će: a) Sprovesti polugodišnju reviziju rada svakog podizvođača, uključujući popunjavanje Kontrolne liste o smještaju radnika (Aneks I iz IFC/EBRD Uputstva) i slanje EBRD-u	Obezbijediti usklađenost sa standardima projekta	EBRD PR2	Samostalni stručnjak za rad nadzornog inženjera ili pomoćnik tehničkog savjetnika	Svakih šest mjeseci tokom izgradnje	Izveštaj o nadzoru rada.	
2.3	Projekat će razviti i sprovesti niz politika i procedura upravljanja ljudskim resursima (HR) u skladu sa zakonima o radu Crne Gore i EBRD zahtjevima performansi (PR2), koji se odnosi na izvođače radova i podizvođače koji obavljaju aktivnosti održavanja autoputa; Politika i procedure HR-a treba da obuhvate, ali ne i da budu ograničene na: <ul style="list-style-type: none"> i. Sveukupnu politiku ljudskih resursa, uključujući ključne obaveze o nediskriminaciji, 	Obezbijediti usklađenost sa standardima projekta	EBRD PR2	MONTEPUT d.o.o.	Šest (6) mjeseci prije početka rada.	HR politike i procedure rada.	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>jednakim mogućnostima, zabrani rada djece i prisilnog rada, kao i poštovanje prava na sindikalno organizovanje i kolektivno pregovaranje;</p> <p>ii. Pravila ponašanja radnika (uzimajući u obzir nasilje zasnovano na polu (GBV) i zdravlje zajednice, bezbjednost i sigurnost);</p> <p>iii. Smjernice za smanjenje broja zaposlenih; i</p> <p>iv. Mehanizam za pritužbe radnika.</p>						
PR3	Efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja						
3.1	<p>Projekat će:</p> <ul style="list-style-type: none"> Usvojiti primjenljive mjere za sprečavanje zagađenja vazduha i buke, kao što je opisano u ESIA za fazu izgradnje i nadgledati usaglašenost. 	Bavljenje rizicima životne sredine i društva. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Troškovi izvođača, građevinski preduzimač	Usvajanje i implementacija u fazi izgradnje, kao što je navedeno u ESIA.	<ul style="list-style-type: none"> Ispunite zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i zahtjeva EBRD PR3. Preduzmite korektivne aktivnosti Usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja kako bi se ispunili uslovi. 	
3.2	<p>Projekat će:</p> <p>a) Usvojiti i implementirati procedure praćenja kvaliteta</p>	Bavljenje ekološkim i	EBRD PR1, PR3, PR4.	MONTEPUT spostveni resursi /E&S menadžer.	a) U skladu sa planom monitoringa	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ispunite zahtjeve nacionalnog 	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	vazduha i buke, kao što je opisano u ESIA i nacionalnoj EIA b) Izračunati GHG tokom rada	društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.		životne sredine koji je uključen u ESIA b) Godišnje tokom rada	zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Procjena: <ul style="list-style-type: none"> Uključivanje ishoda u godišnji izvještaj o usaglašenosti E&S za Banku. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove. 	
3.3	Projekat će: a) Usvojiti primjenljive mere za sprečavanje zagađenja vode i zemljišta, kao što je opisano u ESIA tokom izgradnje. b) Obezbijediti da oprema za sanaciju curenja i slučajnih prosipanja bude uvijek dostupna na lokaciji.	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Troškovi izvođača, građevinski preduzimač	Usvajanje i implementacija u fazi izgradnje, kao što je navedeno u ESIA.	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.4	Projekat će: a) Usvojiti primjenljive mjere za sprečavanje zagađenja vode i zemljišta, kao što je opisano u ESIA tokom rada .	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Sopstveni resursi MONTEPUT d.o.o./E&S menadžer.	Usvoji i primijeni tokom rada Sprovedi mjerenja kao što je opisano u	Ispunite zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a.	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	b) Sprovesti mjere sprečavanja zagađenja u skladu sa ESMP c) Primijeniti procedure nadgledanja tokom rada.				Planu praćenja životne sredine	Uključivanje ishoda u godišnji izvještaj o usaglašenosti E&S Banci. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.5	Usvojiti i sprovesti plan za upravljanje otpadom u fazi izgradnje i nadgledati usaglašenost	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Troškovi izvođača, građevinski preduzimač Licencirane kompanije biće angažovane za prevoz otpada na krajnje lokacije za odlaganje (i za bezopasan i opasan otpad)	Usvajanje i implementacija tokom izgradnje, kao što je navedeno u ESIA.	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.6	Usvojiti i uvijek primjenjivati Plan za upravljanje otpadom u fazi rada i nadgledati usaglašenost	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Sopstveni resursi MONTEPUT d.o.o./E&S menadžer. Licencirane kompanije biće angažovane za prevoz otpada na krajnje lokacije za odlaganje (i za	Usvajanje nakon potpisivanja sporazuma o projektu i implementacija tokom cijelog trajanja projekta kao što je navedeno u ESIA.	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Uključivanje ishoda u godišnji izvještaj o E&S usaglašenosti Banci. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
				bezopasan i opasan otpad)		ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.7	Usvajanje odgovarajućih protokola i mjera za upravljanje opasnim otpadom	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4, PR6. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Sopstveni resursi, Monteput d.o.o/E&S menadžer	Usvajati nakon potpisivanja sporazuma o projektu i sprovesti tokom cijelog trajanja projekta	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.8	Usvajati i realizovati plan upravljanja saobraćajem u fazi izgradnje. TMP će uključivati mjere i smjernice koje se odnose na optimalne puteve i vrijeme, kao i na odgovarajuće signaliziranje	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Troškovi izvođača, građevinski preduzimač	Usvajanje i implementacija tokom cijele izgradnje, kao što je navedeno u ESIA.	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
3.9	Usvajati i primijeniti sistem za upravljanje saobraćajem u fazi rada.	Bavljenje ekološkim i društvenim rizicima. Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR3, PR4. Nacionalno i EU zakonodavstvo. Standardi EU.	Sopstveni resursi, Monteput d.o.o/E&S menadžer	Usvajati nakon potpisivanja sporazuma o projektu i sprovesti tokom cijelog trajanja projekta	Ispuniti zahtjeve nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i PR3 EBRD-a. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
PR4	Zdravlje, bezbjednost i obezbjeđenje						
4.1	Imenujte kvalifikovanog menadžera za zdravlje i bezbjednost (H&S) da preuzme cjelokupnu odgovornost za usaglašenost H&S projekta uz jasan opis posla.	Efikasno upravljanje pitanjima profesionalnog zdravlja i bezbjednosti i sprečavanje smrtnih slučajeva	Najbolja praksa, EBRD PR1, EBRD PR2, EBRD PR4. Nacionalna regulativa o OHS i bezbjednosti	Izvođač Podizvođač	Čim je izvodljivo nakon potpisivanja ugovora	Biće imenovan Menadžer H&S-a i to komunicirano sa MONTEPUT-om i inženjerom / konsultantom za nadzor	
4.2	Pripremiti CESMP, vidjeti tačku 1.5 ESAP-a	Bezbjedniji radni uslovi Obezbijedi zajednici zdravlje i bezbjednost	EBRD PR4 Nacionalno zakonodavstvo	EPC izvođač Trošak: Uključeno u ponudu <i>Odgovornost:</i> EPC izvođač	Prije početka bilo kakvih radova, uključujući pripremne i privremene	<ul style="list-style-type: none"> Okvir CESMP projekta sa planom implementacije. CESMP EPC izvođača. Pojedinačni planovi sa programima za podršku, metodama, procedurama, kontrolnim listama. Plan upravljanja kamenolomima 	
4.3	Uticao na lokalne zajednice. U sklopu ESMS-a sprovesti redovne procjene uticaja građevinskih radova i kasnijeg rada. Ključna pitanja su buka, saobraćaj (teški kamioni) i emisije prašine.	Pogodnost: Izbjegavanje/ Minimizacija incidenata i odgovornosti u vezi sa njima	EBRD PR4 Nacionalno zakonodavstvo	EPC izvođač Trošak: Uključeno u ponudu <i>Odgovornost:</i> EPC izvođač	Prije početka bilo kakvih radova, uključujući pripremne i privremene		

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
		Bolji odnos sa lokalnim stanovnicima					
4.4	Konsultujte se sa ugroženim zajednicama i relevantnim državnim institucijama u vezi sa predloženim mjerama prije finalizacije i uzmite u obzir njihove zabrinutosti i komentare. Klijent će redovno razmatrati te mjere i stalno angažovati ugrožene zajednice i institucije, informišući ih o statusu implementacije planova i obaveza, rezultatima i razmatrajući sa njima sve neophodne materijalne promjene planova	Izbjegavajte ili minimizirajte rizike i uticaj na zdravlje i bezbjednost lokalne zajednice tokom životnog ciklusa projekta i iz rutinskih i nerutinskih okolnosti	EBRD PR4 Nacionalno zakonodavstvo	EPC izvođač Trošak: Uključeno u ponudu <i>Odgovonostr:</i> EPC izvođač U vezi sa Monteput d.o.o.	Prije početka bilo kakvih radova, uključujući pripreme i privremene i tokom životnog ciklusa projekta	Ispunjavanje zahteva nacionalnog zakonodavstva, standarda EU i EBRD PR4 Evidencija	
4.5	Sprovesti razumnu istragu radi uvjerenosti da oni koji obezbjeđuju sigurnost nisu umiješani u ranije zloupotrebe, osigurati da budu adekvatno obučeni za upotrebu sile (i gdje je primjenljivo, vatreno oružje) i za odgovarajuće ponašanje prema radnicima i lokalnoj zajednici, i zahtijevati da djeluju u okviru važećeg zakona.	Da bi se osiguralo da se obezbjeđenje osoblja i imovine u vezi sa projektom sprovodi na legitiman način, kojim se izbjegavaju	EBRD PR4 EBRD PR10 EBRDPR2 Nacionalno zakonodavstvo	EPC izvođač Trošak: Uključeno u ponudu <i>Odgovornost:</i> EPC izvođač U vezi sa Monteput d.o.o.	Prije selekcije/angažovanja	Ispunjavanje zahtjeva nacionalnog zakonodavstva, standarde EU i EBRD PR4 Evidencija	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	Obučite osoblje obezbjeđenja o EHS aspektima projekta i uključite u ažuriranje obuke alate i razmatranje pitanja koja se odnose na opseg njihovog zadatka.	ili minimiziraju rizici bezbjednosti i sigurnosti zajednice					
4.6	Uložite komercijalno razumne napore za kontrolu bezbjednosti prevoza sirovina i prevoza i uklanjanja otpada i sprovedite mjere za izbjegavanje ili kontrolu izloženosti zajednice. Informacije o riziku, izloženosti stanovništva, mjerama ublažavanja i nadgledanju biće dostavljene relevantnim vlastima i saopštene javnosti.	Da bi se osiguralo da se zaštita osoblja i imovine povezanih sa projektom sprovodi na legitiman način, koji izbjegava ili minimizira rizike za bezbjednost i sigurnost zajednice	EBRD PR4 Nacionalno zakonodavstvo	EPC izvođač Trošak: Uključeno u ponudu <i>Odgovornost:</i> EPC izvođač U vezi sa Monteput d.o.o.	Tokom razvoja TMP-a	Ispunjavanje zahtjeva nacionalnog zakonodavstva, standarda EU i EBRD PR4 Evidencija	
4.7	Razvijte i primijenite plan za hitne slučajeve tokom rada	Spremnost za vanredne situacije (zdravlje, nesreće, bezbjednost, prirodne	EBRD PR 4 Najbolja praksa	Sopstveni resursi, Monteputa d.o.o./E&S menadžer	Primijeni tokom rada	Ispunjavanje zahtjeva nacionalnog zakonodavstva, standarda EU i EBRD PR4 Evidencija	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
		katastrofe itd.)					
PR5	Kupovina zemljišta, ograničenja upotrebe zemljišta i nevoljno preseljenje						
5.1	Projekat će razvijati, objaviti i sprovesti Okvir otkupa zemljišta i preseljenja (LARF)	Upravlajte uticajima ekonomskog i fizičkog raseljavanja u skladu sa PR5	EBRD PR5	MONTEPUT sopstveni resursi, spoljni konsultanti Trošak: Plate zaposlenih u MONTEPUT-u plus konsultantske naknade Odgovorost: MONTEPUT	LARF je usvojen, objavljen i konsultovan prije FC-a	Cilj: Uticaji otkupa zemljišta svedeni na minimum <i>Kriterijumi za procjenu:</i> LARF je pripremljen i odobrio ga je EBRD LARF je primijenjen	
5.2	Istražite tehnički izvodljive opcije za smanjenje uticaja fizičkog raseljavanja, uz istovremeno aktivno angažovanje i traženje mišljenja i zabrinutosti lokalnih zajednica	Upravlajte uticajima ekonomskog i fizičkog raseljavanja koji su u skladu sa PR5	EBRD PR5 EBRD PR10	MONTEPUT sopstveni resursi, EPC izvođač radova Trošak: Troškovi dizajna i izgradnje Odgovornost: MONTEPUT i EPC izvođač	Izmena dizajna istražena prije FC	<i>Cilj:</i> Uticaj fizičkog raseljavanja se izbjegava i umanjuje <i>Kriterijumi za procjenu:</i> Izmijenjeni dizajni predstavljeni i konsultovani sa lokalnim zajednicama Izmijenjeni dizajni dostavljeni EBRD-u, uključujući zapisnike sa sastanaka sa lokalnim zajednicama	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
						Vođenje evidencije angažovanja zainteresovanih strana	
5.3.	Projekat će pripremiti: Plan(ove) za otkup zemljišta i obnovu sredstava za život (LARP)	Upravlajte uticajima ekonomskog i fizičkog raseljavanja koji su u skladu sa PR5	EBRD PR5 Zakon o eksproprijaciji Crne Gore	MONTEPUT sopstveni resursi uz podršku socijalnog eksperta konsultanta tehničke pomoći	Prije bilo kakvog preseljenja	<i>Cilj:</i> Otkup zemljišta i preseljenje završeni su prije početka radova i u skladu sa PR 5 EBRD-a <i>Kriterijumi za procjenu:</i> LARP pripremljen i odobrio ga je EBRD	
5.4	Projekat će: a) Pripremiti izveštaj nezavisne treće strane o izvršenju preseljenja pri otkupu zemljišta za svaki dio autoputa. Odredbe ove revizije biće uključene u Projektni ESMS (pogledajte aktivnost ESAP #1); i b) Ako je to potrebno, pripremiti Korektivni akcioni plan preseljenja koji obuhvata vremenski okvir, budžetiranje i dodjelu resursa na osnovu zaključaka revizije.	Nadgledanje uticaja raseljavanja	EBRD PR 5	Nezavisna treća strana Odgovornost: MONTEPUT	a) Najkasnije 12 mjeseci od završetka procesa otkupa zemljišta ili mjera za restauraciju zemljišta, šta god da se desi kasnije. b) U roku od 60 dana od izvještaja o izvršenju otkupa zemljišta	<i>Cilj:</i> a) Izvještaj o izvršenju preseljenja b) Korektivni akcioni plan preseljenja. <i>Kriterijumi za procjenu:</i> a) Izvještaj o izvršenju otkupa zemljišta i preseljenja koji je odobrila EBRD b) Primijenjen je korektivni akcioni plan preseljenja i bilješka o usaglašenosti dostavljena EBRD-u	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
5.5	MEHANIZAM PRITUŽBI Uspostavite i primijenite mehanizam za pritužbe (GM) da biste se pozabavili pritužbama u vezi sa preseljenjem, kao što su garantovali RPF i SEP.	Sprečavanje društvene štete Izbjegavanje dugoročnih poteškoća i osiromašenja za ugrožena lica i zajednice, i negativan društveno-ekonomski uticaj	EBRD PR 5	Trošak: Plate MONTEPUT-a Odgovornost: MONTEPUT	Prije FC-a	<i>Cilj:</i> Pravilno upravljanje nevoljnim preseljenjem i izbjegavanje dugoročnih poteškoća <i>Kriterijumi za procjenu:</i> Pružite dokaze da je GM uspostavljen i dokaze da su zajednice svjesne njegovog postojanja i načina korišćenja sistema	
PR6	Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje prirodnim resursima						
6.1	Priprema/implementacija Građevinskog plana upravljanja biodiverzitetom, koji: <ul style="list-style-type: none"> • pokriva period predgradnje i izgradnje • uzima u obzir polazne uslove, kao što su zabilježeni već obavljenim terenskim istraživanjima • uključuje dodatno istraživanje vodene sredine (ihtiofaune i bentičke faune) 	Upravljanje uticajima na biodiverzitet	EBRD PR 6 Nacionalna i EU regulativa	EPC izvođača	Priprema da se završi tokom faze predgradnje Implementacija tokom faze gradnje	U CBMP neto gubitak/neto dobitak se procjenjuje adekvatnom metrikom prema EBRD smjernicama Projekat ne izaziva neto gubitke i može/biće postignut neto dobitak	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>koje treba sprovesti tokom predgradnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiše sva dodatna istraživanja koja treba sprovesti tokom predgradnje, procjenjujući takođe i potrebu za istraživanjima na područjima deponija i pozajmilišta. • uzima u obzir i inkorporira nalaze Procjene kritičnih staništa (u okviru ESIA) • definiše detaljne mjere i procedure za izbjegavanje/sprečavanje/minimiziranje negativnih uticaja na karakteristike biodiverziteta, na osnovu mjera opisanih u ESIA i nacionalnoj EIA i relevantnim rješenjima o odobravanju • uključuje analizu dobitka /gubitka i obezbjeđuje da za staništa identifikovana u projektnom području i 						

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>karakterisana kao PBF ne bude neto gubitaka, dok za staništa 91E0*, kao i za vrste kvalifikovane kao CH po EU regulativi, bude ostvaren neto dobitak. Ako je neophodno za postizanje neto dobitka, treba definisati mogućnosti za kompenzaciju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ažurira se u odnosu na povećano razumijevanje programa i rješenja projekta i uključuje sve nove informacije koje mogu biti dostupne tokom faze predgradnje. 						
6.2	Priprema odgovarajuće procjene za zaštićena područja	Obezbijediti da lokacije EMERALD kandidati nijesu pogođene	EBRD PR6 Nacionalna i EU regulativa	EPC izvođača	Nakon pripreme nacrtu CBMP	Ispuniti zahtjeve nacionalne regulative, EU standarda i EBRD PR6.	
6.3	Implementacija programa nadgledanja biodiverziteta kao što je navedeno u ESMP-u i ESIA.	Poboljšanje performansi.	EBRD PR1, PR2, PR3, PR4, PR5, PR6, PR6, PR10.	Sopstveni resursi, Monteput d.o.o./E&S menadžer	Kao što je navedeno u ESMP.	Ispuniti zahtjeve nacionalne regulative, standarda EU i EBRD PR.	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
			Nacionalno i EU zakonodavstvo.	Spoljni konsultant.		Uključivanje ishoda u godišnji izvještaj o usaglašenosti E&S Banci. Preduzmite korektivne aktivnosti/usvojite odgovarajuće mjere ublažavanja da biste ispunili uslove.	
PR7	Starosjedioci						
	Nije primjenljivo						
PR8	Kulturna baština						
8.1	Projekat će: a) Razviti i implementirati Plan upravljanja kulturnim nasljeđem (CHMP) u fazi izgradnje, koji će biti inkorporiran u CESMP (pogledajte ESAP aktivnost #1.5), sa jasnim procesom donošenja odluka i ulogama i odgovornostima svih relevantnih zainteresovanih strana, i trebalo bi da obuhvati, ali ne i da bude ograničen na: i. Proces istraživanja poznatih lokacija kulturnog nasljeđa na koje će projekat vjerovatno uticati i utvrđivanje detaljnog	Umanjenje rizika za kulturno nasljeđe	EBRD PR 8 Nacionalni zakoni	Resursi: Unutrašnji resursi MCI i izvođača Investicione potrebe: Ugovorna obaveza izvođača radova Odgovornost: EPC izvođač	a) Prije FC-a. b) Prije početka građevinskih aktivnosti unutar bilo kog lokaliteta kulturnog nasljeđa ili arheološke lokacije. c) Prije FC-a. d) Šest (6) mjeseci prije početka operacija.	a) Građevinska faza CHMP. b) Organogram i struktura izvještavanja, opis posla; kratki profil ili biografija, i potpisani ugovor. c) Procedura za slučajni pronalazak. d) Operativna faza CHMP.	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>ublažavanja upravljanja tim lokacijama koristeći najbolje dostupne tehnike u skladu sa PR8;</p> <p>ii. Tajming za predgrađevinska istraživanja Uprave za zaštitu kulturnih dobara (APCH) i povezanost sa programom Projekta;</p> <p>iii. Obim i tehnike koji će biti korišćeni u predgrađevinskim istraživanjima;</p> <p>iv. Obim i pristup arheološkom nadzoru tokom građevinskih aktivnosti unutar lokacija kulturnog nasljeđa;</p> <p>v. Standardi za zaštitu kulturnog nasljeđa u okviru građevinskih oblasti;</p> <p>vi. Protokol za snimanje procesa koji pokazuje usaglašenost sa zahtjevima IPCM i PS8 (uključujući odgovarajući nadzor od</p>						

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>strane adekvatno iskusnog stručnjaka); i</p> <p>vii. Obavještenja koja zahtijeva proces upravljanja kulturnim nasljeđem: MONTEPUT EPC izvođač, APCM, EBRD i drugi po potrebi;</p> <p>b) Imenovanje posvećenog arheološkog nadzornika da nadgleda aktivnosti vezane za zemljane radove;</p> <p>c) Pripremiti i primijeniti proceduru za slučajne pronalaskе; i</p> <p>d) Planirati i implementirati operativnu fazu CHMP i uključiti je u OESMP (vidjeti „ESAP“ aktivnost #6). Operativna faza CHMP definisaće uloge i odgovornosti za upravljanje i nadgledanje bilo kakvih uticaja na lokacije kulturnog nasljeđa povezane sa operacijama projekta.</p>						
PR10	Objavljivanje informacija i angažovanje zainteresovanih strana						
10.1	Projekat će: Planirati, ažurirati i primijeniti Plan za angažovanje zainteresovanih strana (SEP) da bi se obezbijedilo da se	Participativno planiranje i implementacija projekta	EBRD PR10	Resursi: MONTEPUT interni resursi	Prije FC-a	Cilj: Značajne konsultacije i angažovanje zainteresovanih strana	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefit)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	dovoljno informacija o rizicima i uticajima koji proizilaze iz projekta objavljuje blagovremeno, inkluzivno i na način koji uključuje sve učesnike Projekta			Investicione potrebe: Unutrašnji resursi MONTEPUT Odgovornost: MONTEPUT/PIU		Kriterijumi za procjenu: SEP je usvojila i odobrila EBRD Izveštaj o monitoringu implementacije SEP-a upućen EBRD-u	
10.2	Projekat će: a) Predstaviti novu trasu i konsultovati lokalne zajednice o tome b) Predstaviti i konsultovati lokalne zajednice o promjenama i izmjenama izvršenim na poravnanju c) Održavati strukturisane sastanke i voditi pisane zapisnike sa sastanka koji rezimiraju glavnu diskusiju i evidentiraju primjedbe d) Pratiti sve zabrinutosti sa takvih sastanaka u skladu sa rasporedom SEP-a	Upravljanje očekivanjima zajednice i obezbijediti participativno dizajna učesnika	EBRD PR10 EBRD PR1	<i>Resursi:</i> MONTEPUT interni resursi <i>Investicione potrebe:</i> MONTEPUT interni resursi <i>Odgovornost:</i> MONTEPUT/PIU	a) Do kraja septembra 2024. b) Do kraja septembra 2024. c) U skladu sa SEP projekta	Cilj: Značajne konsultacije i angažovanje zainteresovanih strana Kriterijumi za procjenu a) SEP je usvojen i odobrila ga je EBRD Izveštaj monitoringa implementacije SEP-a upućen EBRD-u	
10.3	Projekat će: a) Uspostaviti, objavljevati, održavati i upravljati pristupačnim mehanizmom pritužbi, da bi dobio i olakšao rješavanje zabrinutosti i pritužbi u vezi sa Projektom, brzo i efikasno, na transparentan način koji je kulturno prikladan i lako	Upravljanje rizicima i uticajima zajednice	EBRD PR10	<i>Resursi:</i> MONTEPUT interni resursi <i>Investicione potrebe:</i> MONTEPUT interni resursi <i>Odgovornost:</i>	a) Prije FC-a b) Prije FC-a	Cilj: Informisati zajednice i javnost o mehanizmu za žalbe Kriterijumi evaluacije: a) Uspostavljen Mehanizam za žalbe i	

Br.	Radnja	Ekološki i socijalni rizici (Odgovornost/benefiti)	Zahtjev (Zakonodavni, EBRD PR, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Period	Ciljevi i evaluacioni kriterijumi za uspješnu primjenu	Status
	<p>pristupačan svim strankama pogođenim projektom, po svaku cijenu i bez odmazde, uključujući anonimne zabrinutosti i pritužbe</p> <p>b) Mehanizam pritužbi biće opremljen za prijem, registrovanje i olakšavanje žalbi SEA/SH, uključujući upućivanje žrtava na relevantne pružaoce usluga u vezi sa nasiljem zasnovanom na polu, a sve to na siguran, povjerljiv i na žrtvu orijentisan način.</p>			MONTEPUT/PIU		<p>EBRD-u dostavljeni dokazi da se žalbama upravlja</p> <p>b) Funkcionalan Mehanizam za žalbe i osoblje obučeno da upravlja SEA/SH žalbama</p>	